

в 2 ч. / Ю. М. Резник. – М. : СОЮЗ, 2003. – Ч. 1 : Идея гражданского общества в социальной мысли. – 210 с.

11. **Рябчиков В. В.** Диалогические основы публичной коммуникации: теоретические и прикладные аспекты : учеб. пособие / В. В. Рябчиков, Ю. Л. Воробьев. – Иркутск : Изд-во Иркут. гос. ун-та, 2006. – 114 с.

12. **Тард Г.** Социальная логика : пер. с фр. / Г. Тард. – СПб. : Социол.-психол. центр, 2006. – 576 с.

13. **Токвиль де А.** Демократия в Америке / Алексис де Токвиль ; пер. с фр. В. П. Олейника [та ін.] ; предисл. Гарольда Дж. Ласки ; коммент. В. Т. Олейника. – М. : Прогресс, 1992. – 554 с.

14. **Федералист.** Политические эссе А. Гамильтона, Дж. Мэдисона и Дж. Джея : пер. с англ. / под. общ. ред. с предисл. Н. Н. Яковлева, коммент. О. Л. Степановой. – М. : Прогресс, 1994. – 592 с.

List of references

1. **Arshinov V. I.** Grazhdanskoe obschestvo kak problema kommunikativnogo deystviya / V. I. Arshinov, N. G. Savicheva // Sinergeticheskaya paradigma. Chelovek i obschestvo v usloviyah nestabylnosti. – М. : Progress-traditsiya, 2003. – S. 297 – 342.

2. **Balyinskaya N.** Kommunikativnyie riski v sfere upravleniya / N. Balyinskaya // Gos. sluzhba. – 2008. – № 5. – S. 121 – 136.

3. **Burenko V. I.** Sotsialnoe regulirovanie politicheskoy vlasti: istriya idey i sovremennyye podhody / V. I. Burenko. – М. : Nats. in-t biznesa, 2001. – 195 s.

4. **Vorobev Yu. L.** Kommunikativnyiy dialog obschestva i vlasti : monografiya / Yu. L. Vorobev. – Irkutsk : Izd-vo Irkut. gos. un-ta, 2007 – 456 s.

5. **Gramshi A.** Tyuremnyie tetradi / A. Gramshi. – М. : Inostran. lit., 2011. – Т. 3. – 520 s.

6. **Kohanov E. F.** Teoreticheskie i metodologicheskie osnovyi PR-deyatelnosti (Sotsiologicheskii aspekt) : monografiya / E. F. Kohanov. – М. : RIP-holding, 2004. – 202 s.

7. **Kulinchenko A. V.** Sotsialnaya samoorganizatsiya i gosudarstvennoe upravlenie: veduschaya rol cheloveka v ih evolyutsii i razvitii mehanizmov vzaimodeystviya / A. V. Kulinchenko // Strategiya dinamicheskogo razvitiya Rossii: edinstvo samoorganizatsii i upravleniya : materialy Pervoy mezhdunar. nauch.-prakt. konf. – М., 2004. – Т. 1. – S. 288 – 356.

8. **Problemyi formirovaniya grazhdanskogo obschestva /** otv. red. Z. T. Golenkova. – М. : IS RAN, 1993.

9. **Publichnaya politika /** pod red. M. B. Gornogo i A. Yu. Sungurova. – 2005. – SPb. – 2006. – 485 s.

10. **Reznik Yu. M.** Grazhdansoe obschestvo kak fenomen tsivilizatsii : v 2 ch. / Yu. M. Reznik. – М. : SOYuz, 2003. – Ch. 1 : Ideya grazhdanskogo obschestva v sotsialnoy mysli. – 210 s.

11. **Ryabchikov V. V.** Dialogicheskie osnovyi publichnoy kommunikatsii: teoreticheskie i prikladnyie aspektyi : ucheb. posobie / V. V. Ryabchikov, Yu. L. Vorobev. – Irkutsk : Izd-vo Irkut. gos. un-ta, 2006. – 114 s.

12. **Tard G.** Sotsialnaya logika : per. s fr. / G. Tard. – SPb. : Sotsiol.-psihol. tsentr, 2006. – 576 s.

13. **Tokvil de A.** Demokratiya v Amerike / Aleksis de Tokvil ; per. s fr. V. P. Oleynika [ta In.] ; predisl. Garolda Dzh. Laski ; komment. V. T. Oleynika. – М. : Progress, 1992. – 554 s.

14. **Federalist.** Politicheskie esse A. Gamiltona, Dzh. Medisona i Dzh. Dzheya : per s angl. / pod. obsch. red. s predisl. N. N. Yakovleva, komment. O. L. Stepanovoy. – М. : Progress, 1994. – 592 s.

Надійшла до редакції 28.03.14

УДК 35:351

Тетяна СЕГЕДА

*Національна академія державного управління
при Президентіві України*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглядається досвід формування механізмів публічної політики у розвинених країнах світу; увага приділяється питанням зв'язків механізмів публічної політики з практикою державного та політичного управління.

Ключові слова: громадянське суспільство, державне управління, механізми публічної влади, механізми публічної політики, політичний процес, публічна влада, публічна політика.

Татьяна Сегеда. Зарубежный опыт формирования механизмов публичной политики

Рассматривается опыт формирования механизмов публичной политики в развитых странах мира; внимание уделяется вопросам связей механизмов публичной политики с практикой государственного и политического управления.

Ключевые слова: гражданское общество, государственное управление, механизмы публичной власти, механизмы публичной политики, политический процесс, публичная власть, публичная политика.

Tetyana Seheda. Foreign experience of public policy mechanism formation

The main directs of the public policy mechanisms formation in the developed world's country practice are considered; the attention is paid to the questions which considered with connections of the public policy mechanisms with public administration and political management practice.

Key words: civil society, public administration, public authorities mechanism, public policy mechanism, political process, public authorities, public policy.

Зміна стратегічних орієнтирів та принципів соціального

управління в умовах розвитку глобального суспільства обумовлює необхідність формування інших засад вироблення та реалізації публічної політики. Як зазначають дослідники, на сучасному етапі все більшу популярність та увагу набуває розвиток публічної політики на глобальному рівні, де до контексту такого співуправління та взаємного впливу належать не тільки країни одного регіону – Європи, але й країни всього світу, які претендують на глобальний вплив [4, с. 78]. Це обумовлює необхідність та важливість застосування в практиці сучасного соціального управління нових механізмів вироблення та реалізації публічної політики, які б уможливили врахування наявних глобальних впливів і мінімізації негативних наслідків глобалізації для національних держав та суспільств.

Дослідженню механізмів вироблення та реалізації публічної політики, зокрема в практиці державного управління зарубіжних країн, їх зв'язку з проблемами політичного управління приділяли увагу такі зарубіжні та вітчизняні дослідники, як А. Атанесян, Н. Беляєва, А. Дегтярьов, Ю. Красін, В. Парсонс, Л. Приходченко, С. Телешун, В. Терличка, І. Хожило, А. Чемерис, Н. Шматко та ін.

Мета статті полягає у визначенні основних напрямів формування механізмів публічної політики в розвинених країнах світу.

Сьогодні важлива переорієнтація державного управління на вирішення якісно нових завдань і проблем розвитку сучасного суспільства. У державному управлінні, з одного боку, артикулюється і виражається колективна воля соціуму, а з іншого – через певні інституціональні механізми та за допомогою інструментальних засобів вона реалізується в публічній політиці, пов'язаній з управлінням суспільними справами. За своєю структурою управління включає в себе два процеси: по-перше, регулювання колективних ресурсів суспільства і, по-друге, цілеспрямоване керівництво людьми, підтримку певного інституціонального порядку спілкування між ними. У свою чергу, саме це обумовлює те, що державна політика, як підкреслюють дослідники [5], являє собою, по-перше, сукупність спільних підпорядкованих дій багатьох людей, по-друге, взаємодію управлінських ланок та блоків інституціонального механізму, спрямовану на вироблення та реалізацію стратегічних цілей і рішень, і, по-третє, певний управлінський цикл, у якому відсутня жорстка послідовність функціональних фаз, оскільки досить часто вони відбуваються паралельно. Державна політика є комплексним феноменом, який складається з дій багатьох обраних, призначених або найнятих чиновників, але також передбачає залучення до публічної політики

багатьох окремих громадян. Центральною ланкою в загальному механізмі державної політики є фаза прийняття стратегічних та оперативно-тактичних рішень.

Інститут публічної політики також є тим соціально-політичним утворенням, розвиток якого дозволить провести модернізацію на принципах демократії. Адже публічна політика, як зазначають дослідники, являє собою широке коло процесів та явищ: особливу якість державного управління, яке орієнтується на ідеї постбюрократичної організації, що передбачає відмову від традиційної ієрархічної структури управління на користь горизонтальних відносин партнерства, кооперації, переходу до виконання функцій служіння суспільству, розвитку нового державного менеджменту, що виключає жорсткі вертикальні форми «панування-підкорення» як результат адміністративної реформи; активну громадянську участь і відповідні процедури в процесі прийняття владних рішень; розробку разом із громадськістю різних програм для вирішення проблем, що виникають у суспільстві, а також соціальні технології їх реалізації; процес двосторонньої комунікації різноманітних суспільних груп, які співпрацюють із владою в режимі діалогу [5; 12; 17].

Від організації публічної сфери й розвиненості її ключових інститутів та механізмів значною мірою залежить характер публічної політики, сутність якої полягає у вираженні на державно-політичному рівні інтересів, пріоритетів, цілей публічної сфери, яка є своєрідним «інноваційним інкубатором». Це дозволяє за новітніми соціальними технологіями оптимізувати механізм взаємодії держави, бізнесу і громадянського суспільства (фактично йдеться про розвиток міжсекторного соціального партнерства на основі розвитку механізму міжсекторного партнерства), долати з метою конструктивного реформування негативну сталість державних інститутів та залучати ресурс громадських ініціатив до формування державної політики і здійснення контролю за діяльністю влади. Через взаємодію влади та суспільства виконуються чотири найважливіші функції публічної політики: артикуляція суспільних інтересів; публічний контроль за діяльністю влади та станом справ у суспільстві, державі, економіці та в соціокультурній сфері; вплив на формування державної політики; політична просвіта громадян.

Однак сучасні світові тенденції розвитку суспільства диктують якісно інші умови здійснення публічної політики. Зокрема, як зазначають дослідники, формування нової міжнародної системи та визначення правил нового світового порядку (які в широкому сенсі можна розуміти як правила узгодженої взаємодії людей в умовах глобалізації) стає важливим завданням, оскільки значно

розширюється коло проблем, з питань вирішення яких приймаються колективні рішення [8; 15]. Причому зростання міжурядових, позаурядових та «надурядових» структур, численних «тінювих» консенсусів, загальносвітових форумів, самітів, конгресів свідчить про те, що активно формується узагальнений погляд на світ, тісно пов'язаний зі стратегічними національними інтересами. Як підкреслює І. Мальковська, на фоні гострої ідеологічної та інформаційної боротьби за «новий світ» не можна не бачити процеси соціальних трансформацій, що реально відбуваються і потребують управління на різних рівнях організації суспільних структур – глобальних, регіональних, національних, муніципальних. Необхідність таких трансформацій обумовлена низкою об'єктивних причин, а саме: зміною природи держави під впливом інформаційних технологій; ускладненням світового політичного процесу; інституційними перетвореннями бізнесу, політики, життєдіяльності суспільства; пошуком нових моделей демократії; децентралізацією державної політичної влади; зростанням ролі інформаційної сфери; фундаментальними змінами культурно-ціннісних орієнтацій людини та суспільства; зростанням ризиків у соціальному житті суспільства тощо [8]. Одним із головних факторів, що зумовлює активний вплив цих причин на суспільство, державу й особистість, виявляється світова глобалізація, урахування якої потребує застосування якісно нових механізмів реалізації публічної влади, вироблення та реалізації публічної політики.

Одним із таких механізмів є «механізм глобальних узгоджень» [20], спрямований на забезпечення ефективності стратегій і тактик глобальних суб'єктів співуправління, спрямованих на вироблення й утвердження нових норм і правил взаємодії нових політичних акторів, інститутів громадянського суспільства, специфікою яких стає узгодження різноманітних інтересів у різних сферах публічної політики (міжнародна торгівля, глобальний ринок праці, охорона навколишнього середовища тощо). Цей механізм обґрунтовується концепцією «governance» – урядування, яка передбачає синтез таких параметрів та підходів до управління суспільним розвитком, як мінімальне втручання держави, корпоративне управління, новий державний менеджмент, добре врядування, які намагаються охопити та підпорядкувати процеси глобалізації, зростання впливу міжнародних і наднаціональних інститутів, виникнення нових політичних просторів за межами національних кордонів, зсув центрів впливу від органів державної влади до недержавних політичних акторів, делегітимація національних держав, лібералізація вертикалі влади [4, с. 78 – 79]. Його застосування, з одного боку, має на меті формування принципів спільного

управління багатьох політичних акторів у процесі вироблення і реалізації публічної політики. З іншого боку, «механізм глобальних узгоджень» є основою формування інших нових механізмів публічного управління та реалізації публічної політики, які ґрунтуються на вивисненні значення неурядових ресурсів та санкцій [20], роль уряду та держав у яких зводиться до модерації «політико-управлінського процесу узгодження та реалізації інтересів різних соціальних груп та політичних акторів, які конкурують між собою» [4, с. 79] (тут і далі переклад наш. – Т. С.).

У цьому контексті важливими виявляються інституційні шляхи формування механізму вироблення та реалізації публічної політики [10; 11; 19]. Зокрема, інституційний підхід передбачає визначити як основних акторів публічної політики органи державної влади, представлені різними рівнями державного управління, політичні партії, засоби масової інформації (також різних рівнів), представників великого бізнесу, регіональні суб'єкти та інститути громадянського суспільства (так звані регіональні еліти), громадські об'єднання (що являють собою як інститути громадянського суспільства, так і активних акторів політичного процесу), місцеві спільноти. Одним із найважливіших моментів інституційного підходу до формування механізмів реалізації публічної політики в контексті визначення її основних акторів є те, що ці актори характеризуються певним обсягом соціальних навичок, які уможливають здатність самих акторів до вироблення та відстоювання конкретної позиції щодо дій влади, зокрема опозиційність до системи влади та розвиток на цьому ґрунті платформи для трансформації неефективних інститутів. Фактично в даному випадку йдеться про визначення ролі стратегічних акторів у створенні інститутів вироблення та реалізації публічної політики [14; 21], а інституційна складова вказаного підходу полягає в тому, що суб'єкти політики у своїй сукупності можуть формувати нові, більш-менш стійкі інститути, які презентують інтереси певного соціального рівня (регіональне лобювання, корпоративне представництво тощо) [4, с. 80].

Одним із визначних елементів інституційної складової у процесі вироблення та реалізації публічної політики, базовим елементом цього процесу є публіка, яка являє собою дієві та активні суб'єкти громадянського суспільства. Така публіка складається із сукупності громадян, які характеризуються певними якостями, що обумовлюють можливість і здатність брати активну участь у процесі вироблення і реалізації публічної політики. До основних якостей, на думку дослідників, належать: компетентність, інформованість, самостійність [4, с. 80]. Завдяки реалізації цих якостей публіка здатна

включатись в активну політичну практику, закріплюючи її у вигляді певного інституту громадянської участі.

Відмінність практики вироблення та реалізації публічної політики в США та ЄС полягає в тому, що в США публічна влада репрезентована демократично сформованим урядом, через який здійснюється суспільне управління, а в ЄС саме «сильна публіка» та громадянське суспільство, які мають навички та здатність публічного висвітлення й обговорення власних потреб, ведення дискусії з урядом з актуальних питань та проблем розвитку суспільства, є основою реалізації публічної політики та публічної влади. Унаслідок цього, як зазначає Н. Беляєва, удосконалення публічної політики в цих соціумах виступає як завдання щодо узгодження урядових дій з інформованими позиціями публіки [4, с. 81].

У цьому випадку однією з головних проблем стає формування та застосування в реальній практиці механізмів підвищення ефективності взаємодії уряду, державного управління та політичної влади з інститутами громадянського суспільства в процесі реалізації публічної політики. Такі механізми мають мінімізувати негативні фактори, що впливають як на політичний процес загалом, так і на публічну сферу. Ідеться, зокрема, про рівень контролю публічної сфери за діями уряду, який базується на такій якійсь характеристикі, як компетентність. Її важливість обумовлена тим, що низький рівень компетентності публіки, тобто інститутів громадянського суспільства та громадських суб'єктів політичного процесу, знижує можливість адекватного та належного контролю за діями державної і політичної влади. Виникає ситуація, за якої публіка не здатна визначити та репрезентувати на рівні політичної і державної влади інтереси громадянського суспільства, власні інтереси, що свідчить про низький рівень або відсутність усвідомлення своїх основних потреб, їх узгодженості з пріоритетами розвитку суспільства й держави, відображаючись у компетентності публічної сфери. Інакше кажучи, інститути та суб'єкти громадянського суспільства, не маючи необхідного рівня компетенції щодо вироблення і формування публічної політики, контролю за діями державної і політичної влади, знижують ефективність процесів демократизації й поступово виключаються з політичного процесу та процесу здійснення публічної політики. Тому слід погодитися з Н. Беяєвою, що «відсутність необхідних компетенцій публіки призводить до занепаду та маніпулятивності публічної політики та імітаційного характеру всього демократичного управління» [4, с. 81 – 82].

Зазначена ситуація підкреслює значення інформаційного механізму реалізації публічної політики, оскільки, як указують дослідники [13; 18, с. 2.], цей механізм, складаючись із засобів

масової інформації, безпосередньо впливає на зміну підходів до розуміння публічної сфери та її основних суб'єктів. Це позбавляє уваги до інтересів і проблем окремої особистості, суб'єкти поступово виключаються з процесу прийняття та реалізації державно-управлінських і політичних рішень, спрямованих на вирішення суспільних проблем, спільних для всіх членів суспільства. Зокрема, попри наявність конкретної аудиторії в того чи іншого засобу масової інформації, їх вплив на цю аудиторію не створює в ній ефективної взаємодії, що знижує не тільки можливість обговорення проблем і вироблення спільної позиції щодо їх вирішення, але й унеможливує вироблення відповідальності суб'єктів публічної політики.

Унаслідок цього виникає проблема [7; 12], пов'язана з виявленням громадської думки, яка полягає в тому, що її дослідження постійно зіштовхується з тим, що така «думка, у випадку виявлення її шляхом масових опитувань, не є узагальненням індивідуального осмисленого рішення, результатом виявлення індивідуальної волі» [4, с. 82]. Більше того, сучасні маркетингові технології, які активно впроваджуються в політичний процес, державно-управлінську діяльність, вироблення і реалізацію публічної політики, створюють та поширюють масову модель поведінки в суспільстві, яка нав'язується більшості суб'єктів та інститутів громадянського суспільства, типізуючи ставлення до проблеми, політичної ситуації, політичного діяча, набуваючи значення оцінки індивідуальної думки із загальноприйнятою, мінімізуючи здатність соціального суб'єкта відстоювати власні інтереси в публічній сфері, формувати активну політичну позицію, позбавлену впливу масовості.

Інформація, адаптована та узагальнена ЗМІ, надається суспільству як зразок, що має характер ідеї, якої мають дотримуватись усі суб'єкти громадянського суспільства та публічної політики. Для «незалежних, мислячих та відповідальних громадян, здатних діяти спільно» у сфері реалізації суспільних інтересів, впливати на політичну та державну владу, трансформувати існуючі та створювати нові інститути громадянського суспільства, що є активними та рівноправними з іншими суб'єктами вироблення та реалізації публічної політики, сфера публічного обмежується в сучасному деформованому інформаційному просторі, унеможливаючи розвиток «практик відповідальної публічної поведінки», яка залишається фрагментованою та локалізованою. Єдність суспільної системи, взаємодія її з підсистемами громадянського суспільства, політичною системою, системою державного управління при цьому залишається важливим питанням спрямованості механізмів вироблення та реалізації публічної

політики, оскільки, як підкреслюють дослідники, важливо розуміти ступінь, стійкість і постійність самоорганізації та взаємодопомоги громадян, що потребує врахування неможливості незмінного стану підвищеної активності публічної активності та громадянського суспільства, особливо в їх взаємодії [1; 3; 12]. Більш природним станом громадянського суспільства, ніж постійне збурення його як системи, є коливання активності, що можуть розвиватися динамічно й дискретно, «від апатії – до швидкої консолідації, від високих очікувань і активності – до розчарування і пасивності» [6, с. 82].

Отже, слід зазначити, що інформаційні механізми впливу на формування та реалізацію публічної політики мають як позитивні, так і негативні характеристики. Коли йдеться про негативний вплив інформаційних механізмів, основною загрозою для громадянського суспільства виявляється можливість зворотного впливу державної та політичної влади на суспільну думку за допомогою ЗМІ, довіра до яких з боку населення створює умови задля маніпулювання самою суспільною думкою. Коли ж інформаційні механізми застосовуються суб'єктами та інститутами громадянського суспільства, у разі необхідності, наприклад, негайного реагування на гостру суспільну ситуацію, будь-яку резонансну подію, які потребують узгоджених громадських дій, їх позитивний ефект стає очевидним. Функціонуючи в єдиному інформаційному полі, міцно з'єднаному з активними суб'єктами соціальної дії, інформаційні механізми ефективно застосовуються майже виключно за умов наявності в суспільстві суспільної відповідальності, тобто у випадку бездіяльності державної влади, мобілізують населення на вирішення конкретної спільної проблеми.

Приклади соціальної активності не є поодинокими, й у суспільстві, державна і політична влада в якому не ставить собі основним завданням маніпулювання суспільною думкою та вирішення власних корпоративних або кланових інтересів, публічна політика розвивається за безпосередньої участі всіх соціальних акторів. У цьому аспекті дослідники зазначають, що сучасна соціальна політика в розвинених країнах спрямована не тільки на досягнення певних стратегічних пріоритетів, але й на вирішення складних та гострих ситуацій, що виникають у кожний момент. Така політика неможлива без соціальної активності населення, яке об'єднується в разі бездіяльності або неготовності державної та політичної влади до конкретних дій у складній або резонансній ситуації [16]. Це обумовлює необхідність розвитку механізму структурної взаємодії, який передбачає реалізацію основних функцій інститутів громадянського суспільства та органів державної влади щодо стратегічного планування у сфері вироблення та реалізації

публічної політики з метою забезпечення ефективної взаємодії між різними органами державної влади та органами місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства, набуваючи виразу та закріплюючись у концепціях програм розвитку всіх сфер життєдіяльності суспільства, визначаючи технології реалізації таких програм.

Іншим ефективним механізмом, який забезпечує взаємодію інститутів громадянського суспільства та органів державної влади (у більш широкому розумінні – суспільства і влади), є механізм публічного висловлення суспільної думки, ефективність якого обумовлена свободою публічного висловлення або високим ступенем впливу громадянського суспільства, перш за все, громадської думки на владу як одного з визначних критеріїв оцінки політичної системи. Факторами, які детермінують механізм публічної політики і забезпечують його ефективне функціонування, є організація та реалізація свободи доступу до джерел інформації (відкритість і доступність інформації) в органах державної влади, розвиненість політичних та громадянських інститутів, сприятливі умови діяльності засобів масової інформації та комунікації. При цьому важливо враховувати, що «наростання соціально-економічних проблем, їх усвідомлення на публічному рівні та неможливість обмежити обговорення цих проблем призводять до прискореного «дорослішання» публіки, її локальної та сітьової консолідації» [4, с. 82]. У поєднанні із ситуацією віддаленості, відірваності влади від громадянського суспільства, яка останнім часом спостерігається в Україні, зазначений стан включення громадськості до публічної сфери як активного суб'єкта вироблення та реалізації публічної політики потребує розвитку механізмів контролю дій влади з боку відповідних інститутів громадянського суспільства.

На думку А. Атанесяна, характерним механізмом контролю за владою і політичної участі мас в умовах представницької демократії є публічність політики, яка полягає в тому, що політики, перед тим як прийняти якесь важливе рішення, мають подати його на суд народу. Сама вимога публічності, масовості сучасної політики означає, що політичні процеси мають бути відкритими, відбуватися публічно. Формально діючим механізмом контролю за політикою є можливість імпічменту. Однак проблема полягає в тому, що діяльність президента оцінюється з позиції можливості імпічменту парламентом країни, який може бути досить віддаленим від народу [2]. При цьому публічне обґрунтування рішень стає механізмом політичного контролю «знизу» і масової участі в прийнятті рішень, а публічність політики і масовість політичної участі та довіри стають частиною політичної культури.

Зазначені механізми публічної політики дійсно здатні повернути

суспільству віру в працездатність політичних механізмів впливу на владу, на процес прийняття соціально значущих рішень, у розподіл відповідальності за майбутнє між суспільством і владою, адже, як підкреслюють дослідники [9], більша гнучкість і соціальна еластичність створюваної системи робить суспільне середовище менш напруженим, своєчасно знімаючи нагромаджену деструктивну енергію, аналізує причини невдоволення.

Зарубіжний досвід вироблення і реалізації публічної політики передбачає розвиток конкретних механізмів, спрямованих на підтримку громадських ініціатив, забезпечення справедливого розподілу соціальних благ, реалізацію законодавчих ініціатив щодо подолання корупції, розвиток соціально орієнтованої економіки, підтримання належного рівня толерантності в суспільстві, створення умов для прозорості законодавчої, виконавчої та судової влади, підтримку та розвиток вільних та об'єктивних засобів масової інформації, зниження рівня та обмеження засобів маніпулювання суспільною свідомістю та громадською думкою, забезпечення свободи виборів тощо.

Список використаних джерел

1. **Андерсон Дж.** Публичная политика : введение / Дж. Андерсон // Публичная политика: от теории к практике / [сост. и науч. ред. Н. Ю. Данилова, О. Ю. Гурова, Н. Г. Жидкова]. – СПб. : Алетейя, 2008. – С. 11 – 33.
2. **Атанесян А.** Публичная политика и технологии современной политической риторики / Артур Атанесян // Бюллетень Научно-образовательного фонда «Нораванк». – 2005. – № 10 (16). – С. 72 – 100.
3. **Беляева Н.** Публичная политика в России: сопротивление среды / Н. Беляева // Полис. – 2007. – № 1. – С. 22 – 31.
4. **Беляева Н.** Развитие концепта публичной политики: внимание «движущим силам» и управляющим субъектам / Н. Беляева // Полис. – 2011. – № 4. – С. 72 – 87.
5. **Дегтярев А.** Основы политической теории / А. Дегтярев. – М. : Высш. шк., 1998. – 239 с.
6. **Кислицын С.** Формирование гражданского общества в условиях демократической реформации / С. Кислицын. – Ростов н/Д. : СЗАГС, 2005. – 278 с.
7. **Красин Ю.** Публичная сфера и публичная политика в российском измерении / Ю. Красин // Публичная политика в России : сб. статей / под общ. ред. Ю. А. Красина. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – С. 15 – 32.
8. **Мальковская И.** Трансформация государства и эволюция публичного администрирования в условиях глобализации (актуализация европейского опыта для России) / И. Мальковская // Вестн. Рос. ун-та дружбы народов. – Сер. «Политология». – 2006. – № 8. – С. 27 – 43.
9. **Модернизация** и политика в XXI веке / отв. ред. Ю. С. Оганисян.

– М. : Рос. полит. энцикл. (РОССПЭН), 2011. – 336 с.

10. **Никовская Л.** Особенности публичной политики в России / Никовская Л., Якимец В. // Политика. – 2007. – № 1. – С. 30 – 51.

11. **Никовская Л.** Публичная политика в России: состояние, проблемы и альтернативы развития / Л. Никовская, В. Якимец // Публичная политика в современной России: субъекты и институты. – М. : ГУ-ВШУ, 2006. – С. 27 – 41.

12. **Публичная** политика в современной России: субъекты и институты / под ред. Н. Ю. Беляевой. – М. : Теис, 2006. – 348 с.

13. **Публичное** пространство, гражданское общество и власть: опыт развития и взаимодействия / отв. ред. А. Ю. Сунгуров. – М. : РАПН : РОССПЭН, 2008. – 422 с.

14. **Флигстин Н.** Поля, власть и социальные навыки: критический анализ новых институциональных течений / Н. Флигстин // Экономическая социология : электрон. журн. – 2001. – Т. 2. – № 4. – Режим доступа : www.ecsoc.msses.ru.

15. **Хожило І.** Сучасні підходи до визначення інструментів публічного управління / І. Хожило // Публічне адміністрування: теорія та практика : електрон. зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 1 (1). – Режим доступу : www.dbuara.dp.ua.

16. **Bicchi F.** The EU as a community of practice : foreign policy communications in the COREU network / Bicchi Federica // Journal of European public policy. – 2011. – 18 (8). – P. 1115 – 1132.

17. **Bohman J.** Public Deliberation. Pluralism, Complexity and Democracy / J. Bohman. – Cambridge, Massachusetts : MIT Press, 1996. – 320 p.

18. **Capano G.** Introduction: Multidimensional World of Policy Dynamics / Gilberto Capano, Michael Howlett // European and North American Policy Change: drivers and dynamics ; ed. by G. Capano and M. Howlett. – Routledge : ECPR Studies in European Political Science, 2009. – P. 1 – 13.

19. **Carson M.** Paradigms in Public Policy : Theory and practice of paradigm shifts in the EU / Marcus Carson, Tom R. Burns, Dolores Calvo. – Berlin : Frankfurt : Oxford : New York : Peter Lang Publishers, 2009. – 444 p.

20. **Governance**, Globalization and Public Policy / ed. by Kennett P. – Cheltenham, UK ; Northampton, MA, USA : Edward Elgar Publishing, Ltd., 2008. – 265 p.

21. **New Models of Governance in the Global System.** Exploring Publicness, Delegation and Inclusiveness / ed. by M. K. Archibugi, M. Zurn. – London : Palgrave, 2006. – 256 p.

List of references

1. **Anderson Dzh.** Publichnaya politika : vvedenie / Dzh. Anderson // Publichnaya politika: ot teorii k praktike / [sost. i nauch. red. N. Yu. Danilova, O. Yu. Gurova, N. G. Zhidkova]. – SPb. : Aleteyya, 2008. – S. 11 – 33.
2. **Atanesyan A.** Publichnaya politika i tehnologii sovremennoy politicheskoy ritoriki / Artur Atanesyan // Byulleten Nauchno-obrazovatel'nogo fonda «Noravank». – 2005. – № 10 (16). – S. 72 – 100.
3. **Belyaeva N.** Publichnaya politika v Rossii: soprotivlenie sredy /

N. Belyaeva // Polis. – 2007. – № 1. – С. 22 – 31.

4. **Belyaeva N.** Razvitie kontsepta publichnoy politiki: vnimanie «dvizhuschim silam» i upravlyayuschim sub'ektam / N. Belyaeva // Polis. – 2011. – № 4. – С. 72 – 87.

5. **Degtyarev A.** Osnovy politicheskoy teorii / A. Degtyarev. – M. : Vyssh. shk., 1998. – 239 s.

6. **Kislitsyn S.** Formirovanie grazhdanskogo obschestva v usloviyah demokraticheskoy reformatsii / S. Kislitsyn. – Rostov n/D. : SZAGS, 2005. – 278 s.

7. **Krasin Yu.** Publichnaya sfera i publichnaya politika v rossiyskom izmerenii / Yu. Krasin // Publichnaya politika v Rossii : sb. statey / pod obsch. red. Yu. A. Krasina. – M. : Alpina Biznes Buks, 2005. – С. 15 – 32.

8. **Malkovskaya I.** Transformatsiya gosudarstva i evolyutsiya publichnogo administrirovaniya v usloviyah globalizatsii (aktualizatsiya evropeyskogo opyita dlya Rossii) / I. Malkovskaya // Vestn. Ros. un-ta druzhbyi narodov. – Ser. «Politologiya». – 2006. – № 8. – С. 27 – 43.

9. **Modernizatsiya i politika v XXI veke** / otv. red. Yu. S. Oganisyan. – M. : Ros. polit. entsikl. (ROSSPEN), 2011. – 336 s.

10. **Nikovskaya L.** Osobennosti publichnoy politiki v Rossii / Nikovskaya L., Yakimets V. // Politiya. – 2007. – № 1. – С. 30 – 51.

11. **Nikovskaya L.** Publichnaya politika v Rossii: sostoyanie, problemy i alternativnyi razvitiya / L. Nikovskaya, V. Yakimets // Publichnaya politika v sovremennoy Rossii: sub'ekty i instituty. – M. : GU-VShU, 2006. – С. 27 – 41.

12. **Publichnaya politika v sovremennoy Rossii: sub'ekty i instituty** / pod red. N. Yu. Belyaevoy. – M. : Teis, 2006. – 348 s.

13. **Publichnoe prostranstvo, grazhdanskoe obschestvo i vlast: opyt razvitiya i vzaimodeystviya** / otv. red. A. Yu. Sungurov. – M. : RAPN : ROSSPEN, 2008. – 422 s.

14. **Fligstin N.** Polya, vlast i sotsialnye navyiki: kriticheskiy analiz novyih institutsionalnykh techeniy / N. Fligstin // Ekonomicheskaya sotsiologiya : elektron. zhurn. – 2001. – T. 2. – № 4. – Rezhim dostupa : www.ecsoc.msses.ru.

15. **Khozhylo I.** Suchasni pidkhody do vyznachennia instrumentiv publichnoho upravlinnia / I. Khozhylo // Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka : elektron. zb. nauk. pr. – 2009. – Vyp. 1 (1). – Rezhym dostupu : www.dbuapa.dp.ua.

16. **Bicchi F.** The EU as a community of practice : foreign policy communications in the COREU network / Bicchi Federica // Journal of European public policy. – 2011. – 18 (8). – P. 1115 – 1132.

17. **Bohman J.** Public Deliberation. Pluralism, Complexity and Democracy / J. Bohman. – Cambridge, Massachusetts : MIT Press, 1996. – 320 p.

18. **Capano G.** Introduction: Multidimensional World of Policy Dynamics / Gilberto Capano, Michael Howlett // European and North American Policy Change: drivers and dynamics ; ed. by G. Capano and M. Howlett. – Routledge : ECPR Studies in European Political Science, 2009. – P. 1 – 13.

19. **Carson M.** Paradigms in Public Policy : Theory and practice of paradigm shifts in the EU / Marcus Carson, Tom R. Burns, Dolores Calvo. – Berlin, Frankfurt, Oxford, New York : Peter Lang Publishers, 2009. – 444 p.

20. **Governance, Globalization and Public Policy** / ed. by Kennett P. – Cheltenham, UK ; Northampton, MA, USA : Edward Elgar Publishing, Ltd., 2008. – 265 p.

21. **New Models of Governance in the Global System. Exploring Publicness, Delegation and Inclusiveness** / ed. by M. K. Archibugi, M. Zurn. – London : Palgrave, 2006. – 256 p.

Надійшла до редколегії 23.04.14

УДК 336.221.24

Мирослав ТРЕЩОВ

Кабінет Міністрів України

НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Визначаються основні напрями державного регулювання ресурсного забезпечення місцевих бюджетів та відповідні їм інструменти регулюючого впливу держави, які можуть гарантувати максимальне наповнення місцевих бюджетів власними коштами, ефективне їх використання, комплексний розвиток територій та забезпечення мешканців адміністративними та соціальними послугами належної якості та в необхідному обсязі.

Ключові слова: місцеві бюджети, ресурсне забезпечення, державне регулювання, напрями регулювання, інструменти впливу.

Мирослав Трещев. Направления и инструменты государственного регулирования ресурсного обеспечения местных бюджетов

Определяются основные направления государственного регулирования ресурсного обеспечения местных бюджетов и соответствующие им инструменты регулирующего воздействия государства, которые могут гарантировать максимальное наполнение местных бюджетов собственными средствами, эффективное их использование, комплексное развитие территорий и обеспечения жителей административными и социальными услугами надлежащего качества и в необходимом объеме.

Ключевые слова: местные бюджеты, ресурсное обеспечение, государственное регулирование, направления регулирования, инструменты влияния.

Myroslav Treshev. Directions and tools of the state regulation of local budgets recourse providing

State regulation directions of local budgets resource supporting and appropriate instruments of regulation influence of state were determined in this article. These instruments must ensure maximum local budget filling by own funds, their effective